

A photograph of Carles Montoliu, an elderly man with grey hair, wearing a dark suit and a red tie. He is seated in a wooden chair, holding a large, open book. The setting is a study or library with a large window in the background, a framed picture on the wall, and a decorative chandelier hanging from the ceiling.

Carles Montoliu, Baró de l'Albí

“Sense Montsonís estaria buit”

Text: Sílvia Solano Fotos: Laurent Sansen

Carles Montoliu, Baró de l'Albí, és el propietari del castell de Montsonís i l'impulsor i president de la Fundació Castells Culturals de Catalunya. La seva tasca en la rehabilitació i la conservació de castells ha aconseguit que 33 forteses d'arreu de Catalunya formin part de la Fundació i s'hagin obert al públic mitjançant visites guiades. El baró viu a Montsonís i afirma que el seu arrelament al castell és tan fort que, sense ell, la seva vida estaria buida.

Com i quan es va crear la Fundació Privada Castells Culturals de Catalunya?

Fa uns divuit anys que es va crear a Montsonís després de veure el gran interès que van despertar les primeres activitats que vam organitzar, com ara Música als Castells. L'any següent a Montsonís s'hi va afegir Montclar i després hoi van fer quatre castells més de la demarcació. Aviat s'hi van unir 4 o 5 castells del Penadès. Tot aquest moviment que en poc temps van generar aquestes fortaleses va fer que penséssim en crear una Fundació i així va néixer la Fundació Castells Culturals de Catalunya. Vam connectar amb tots els castells de Catalunya i actualment la Fundació té 33 castells públics i privats rehabilitats i visitables amb guia.

Quines activitats culturals promou la Fundació?

Una de les més conegudes és la del cicle Música al Castells, que com tothom sap són concerts de música durant les nits d'estiu amb els castells com a escenari privilegiat, i amb la possibilitat de visitar la fortalesa en finalitzar el concert. Enguany hem arribat a la setzena edició i cada vegada amb més acceptació per part del públic.

Així mateix organitzem teatre, activitats per a les escoles –tallers sobre el món medieval en general–, seminaris i jornades sobre el patrimoni, amb l'objectiu de donar a conèixer els castells i aquest important llegat dels nostres avantpassats.

A més, des de la Fundació hem creat l'Institut d'Estudis Nobiliaris Catalans, una secció que té com a finalitat promoure l'elaboració i la realització de projectes d'investigació i estudi sobre la noblesa catalana.

També hem creat els premis "Catalunya Nostra", que guardonen els castells que més s'hagin destacat per les seves activitats a favor de la cultura i del turisme i per l'esforç en la seva rehabilitació. Cal dir que premiem tant les iniciatives privades com les públiques.

D'altra banda, i pel que fa a serveis, mitjançant la Fundació facilitem informació i es poden fer reserves de turisme rural al voltant dels castells.

Treballa la Fundació en la rehabilitació d'algun altre castell per obrir-lo al públic aviat?

Actualment es rehabiliten dos castells: el de Ciutadilla i el de Maldà. En el de Ciutadilla ja hem invertit 240.000 euros i en el de Maldà, 90.000 euros. La tasca de la Fundació consisteix precisament a promoure la rehabilitació dels castells que ens han estat cedits en propietat i col·laborar en tots aquells que es troben en procés de recuperació. En els casos de Ciutadilla i Maldà, la Fundació intervé amb els diferents patronats en

Els castell de Montsonís mostra al públic bona part de les seves estances. A la imatge, el Baró de l'Albí, a la cuina de la fortalesa.

Carles Montoliu és el propietari del castell de Montsonís on resideix. La fortalesa s'obre al públic mitjançant visites guiades.

la recuperació d'ambdues fortaleses. El nostre objectiu és contribuir a rehabilitar per poder obrir al públic aquest impressionant patrimoni històric que tenen molts dels nostres pobles, el qual és una llàstima que no es conservi i no es doni a conèixer. He de dir, però, que durant aquests anys hem hagut de portar a terme una important tasca diplomàtica per convèncer alguns dels propietaris dels castells privats perquè rehabilitessin i obrissin al públic la seva fortalesa.

Quin tipus de visitants tenen els castells?

En els estudis que hem portat a terme al castell de Montsonís hem observat que, per exemple, de les 20.000 visites que vam rebre l'any 2004, una tercera part corresponia a escolars, una tercera part a grups de gent gran i l'altra tercera part a turisme familiar, normalment els pares dels infants que ja havien passat pel castell amb l'escola. En general, es tracta d'un turisme cultural que gaudeix de la història implícita que porta cadascuna de les pedres d'aquestes fortaleses i que també té l'oportunitat de participar en les activitats culturals que oferim.

Una altra dada molt interessant que hem pogut constatar és que cada visitant genera uns beneficis per a la zona d'uns 60 euros,

tenint en compte l'estada en cases rurals, restauració, compra de productes de la zona, etc.

Què opina del turisme que té Lleida en general? Què falta a les Terres de Lleida turísticament parlant?

Bé, no hi ha dubte que la neu és la reina de la muntanya, com també els esports d'aventura i el magnífic patrimoni natural que ens ofereix el Pirineu. La plana, però, no té ni mar ni muntanya i per tant genera un altre tipus de turisme. Crec que s'ha de promoure fonamentalment el turisme cultural, amb la potenciació de rutes com les que ja tenim –la de l'Oli, per exemple–, i en aquest sentit les visites a llocs d'interès que genera cada ruta –en el cas de l'oli, les cooperatives, els museus, etc.–.

Com a membre de l'aristocràcia europea, fa d'ambaixador de Lleida arreu?

Sempre! Fixi's que sóc l'únic català que han nomenat conseller d'Hispania Nostra, una associació de defensa i salvaguarda del patrimoni cultural de l'Estat espanyol i del seu entorn, en l'àmbit de la societat civil, i això em permet poder defensar i vetllar pel patrimoni

Les arreles familiars del Baró de l'Albi són presents a cada racó de la fortalesa.

Carles Montoliu considera que viure en un castell és tot un privilegi, però també creu que comporta feixugues càrregues econòmiques.

de les Terres de Lleida, especialment pel tema dels castells, evidentment. Sempre que puc, promociono els encants d'aquestes terres perquè crec que tenim molt per oferir als visitants.

Què comporta viure en un castell? És un privilegi o potser una càrrega?

Sincerament: les dues coses. Sí que és veritat que viure al castell de Montsonís comporta invertir molts diners en conservació i manteniment, però el poder continuar preservant aquest espai que durant 800 anys ha estat propietat de la meua família no té preu. El vincle familiar amb aquestes pedres és més fort del que hom es pot imaginar. Per a mi és un orgull poder tirar-lo endavant i mantenir-lo després d'haver sobreviscut a guerres i atacs de tota mena. El sentiment, en aquest cas, pesa molt.

Baró, per què canviaria Montsonís?

Per res! I mai per diners; hi ha coses que no canviaria mai ni per tots els diners del món. Recentment se n'ha venut un a Catalunya per 1.000 milions i estic segur que a mi no em compensaria de cap manera. Estem molt arrelats a Montsonís i, a la meua edat, ja no estic per emprendre gaire aventures. És qüestió d'actitud i de sentiment: sense Montsonís estaria buit. ●